

Mesures d'actuació i protocol per a la definició de mesures compensatòries en la instal·lació de fonts d'energia renovable

L'article 18 del Reial Decret 1183/2020, de 29 de desembre, d'accés i connexió a les xarxes de transport i distribució d'energia elèctrica, estableix que, mitjançant una ordre de la persona titular del Ministerio para la Transición Ecológica y Reto Demográfico, amb l'informe previ de la Comisión Delegada del Gobierno para Asuntos Económicos, es podran convocar concursos de capacitat d'accés en un nus concret de la xarxa de transport per a noves instal·lacions de generació d'energia elèctrica que utilitzin fonts d'energia primària renovable i per a instal·lacions d'emmagatzematge.

L'article 19 del Reial Decret 1183/2020, de 29 de desembre estableix els criteris aplicables als concursos, entre els quals hi ha la definició de mesures que contribueixin a l'activació econòmica de zones en repte demogràfic on s'ubiqui la instal·lació projectada.

És per aquest motiu que des d'ARCA i els Grups d'Acció Local hem elaborat una llista de recomanacions de mesures compensatòries d'interès pel territori basades en les actuacions recollides als reptes de l'[Agenda Rural de Catalunya](#), aprovada per Acord de Govern el 22 de maig de 2022 i elaborada de forma àmpliament participativa per part de tota la societat catalana.

El document també preveu un protocol d'actuació per a la definició d'aquestes mesures com a element imprescindible, basat en la consulta i el consens amb les entitats i la població afectada. D'aquesta manera, els Grups d'Acció Local es constitueixen com a agent facilitador per traslladar necessitats que el propi territori defineixi.

Procediment de participació abans de la instal·lació

- L'empresa promotora ha de posar-se en contacte amb els ajuntaments i administracions locals afectades, explicar l'afectació de l'avantprojecte i definir una persona de contacte per fer seguiment de l'estat de la proposta. Si el municipi no té interès o recursos per fer el seguiment del projecte, pot nominar una entitat o persona aliena al municipi per fer el seguiment. Des dels Consells Comarcals o Grup d'Acció Local es podria donar suport com a agents facilitadors en la mesura de les seves capacitats.
- Fer una convocatòria de reunió mixta (presencial i online) per explicar l'avantprojecte a la ciutadania, amb una data consensuada pels interlocutors de cada administració local.

- ✓ Els grups d'acció local, el personal tècnic dels consells comarcals i altres entitats de promoció econòmica poden, si s'escau, ampliar la convocatòria de reunió fent-la arribar a les empreses, associacions, clústers, gremis i altres col·lectius.
- ✓ El dia de la reunió l'empresa promotora ha d'explicar en un primer moment la informació del projecte adreçada a un públic general i després les demandes/necessitats territorials (oferta d'activitats econòmiques, el coneixement d'empreses localitzades que puguin participar a la construcció i operació de les instal·lacions, inversors locals interessats en el 20% de participació que el RD els obliga a presentar a la ciutadania...).
- Crear un grup motor format per empreses, administracions, entitats del tercer sector i ciutadania (idealment alguna comunitat energètica) que defineixi quines mesures compensatòries podrien beneficiar al territori en particular (per complementar les que hagi proposat cada municipi).
- El municipi elabora un llistat de projectes d'interès per a la comunitat, ordenats i prioritzats segons una votació ciutadana, i l'empresa instal·ladora s'ha de comprometre a finançar almenys 3 projectes, un de social, un d'ambiental i un de promoció econòmica (sempre en coordinació amb la decisió final del municipi).

Durant la instal·lació/ obres

- L'empresa promotora ha d'oferir informació clara i transparent sobre l'avanç de la instal·lació, problemàtiques detectades i com han estat resoltes. Es recomana crear una comissió de treball que integri ciutadania i altres agents clau consultats a l'inici per a fer-ne seguiment. Donar veu als representants del territori per fer les aportacions que considerin oportunes per la resolució de les problemàtiques que es puguin detectar.

Durant el funcionament de la planta

- L'empresa promotora ha de garantir la interlocució i transparència.
- Desenvolupar les propostes d'accions com a mesures compensatòries basades en les que s'inclouen a l'Annex, prioritzades i adaptades segons les necessitats territorials de cada zona. Les mesures es classifiquen segons els reptes de l'Agenda Rural de Catalunya que llistem a continuació:

✓ *Repte persones, benestar i repte demogràfic:* garantir els drets socials, uns serveis dignes i assegurar un món rural viu.

✓ *Repte transició ecològica:* per una economia circular que faci front al canvi climàtic i faciliti la biodiversitat.

✓ *Repte territori connectat:* una Catalunya equilibrada a nivell de comunicacions.

✓ *Repte sistema agroalimentari:* avançar cap a la sobirania alimentària.

✓ *Repte sistema forestal:* impulsar una gestió i aprofitament forestal sostenibles.

✓ *Repte innovació, dinamització econòmica i social:* garantir serveis econòmics essencials, nous filons d'ocupació, generar oportunitats i innovació en l'economia rural.

4. En cas de desmantellament de la planta

- L'empresa promotora ha d'assegurar que en cas d'aturada definitiva, o abandonament de l'activitat, es retirarà la instal·lació i es recuperaran els sòls i els ecosistemes preexistents. També que els materials utilitzats siguin reutilitzats o reciclats correctament
- Facilitar la informació, interlocució i transparència.

ANNEX.

GUIA DE RECOMANACIONS DE MESURES COMPENSATÒRIES

Repte Persones, Benestar i Repte Demogràfic: garantir els drets socials, uns serveis dignes i assegurar un món rural viu

- Habitatge social i habitatges autosuficients: rehabilitació d'edificis, condicions avantatjoses per persones amb risc d'exclusió, joves, gent gran, etc., per a promoure el repoblament.
- Programes de dinamització juvenil i cultural i incentius a joves per a viure i treballar en zones rurals (habitatge remunerat, pràctiques remunerades, etc.).
- Col·laborar en activitats complementàries que es desenvolupin en els municipis: cursa popular, equip de bàsquet, fira local...

Repte Transició Ecològica: per una economia circular que faci front al canvi climàtic i faciliti la biodiversitat

- Oferir tarifes molt reduïdes de subministrament elèctric a la població/ ajuntaments/ empreses dels municipis afectats. En cas de no fer una comercialitzadora *ad hoc*, fer una compensació econòmica en funció de l'ús energètic.
- En cas d'instal·lació eòlica, es pot proposar que cada aerogenerador tingui el nom d'una persona important del municipi, o porti el nom del projecte que "apadrina",... és a dir, donar una caracterització a les instal·lacions de manera que les faci més "humanes, properes". També es pot anomenar als parcs solars amb espècies que s'han cultivat en aquell espai o el nom d'alguna varietat de flora/fauna autòctona.
- Oferir al municipi la creació d'una Comunitat Energètica Local, d'on la ciutadania pot disposar d'una petita part de la potència instal·lada i gestionar-la com consideri oportú, amb el suport legal i tècnic de l'empresa.
- Ocupació indirecta de la planta (manteniment, reparacions,...) per empreses locals o regionals. Oferir formació específica si és necessari.
- Fomentar les actuacions d'estalvi i eficiència energètica a la ciutadania a través de formació contínua, tallers. Es podria crear o recuperar equipament municipal en desús, i instal·lar-hi un petit aerogenerador o instal·lació fotovoltaica que serveixi de projecte demostratiu per acostar la ciutadania a les renovables.
- Assegurar que hi ha un seguiment periòdic dels punts sensibles detectats durant els estudis previs, nínxols ecològics (per exemple seguiment de colònies d'ocells, de caus de petits mamífers,...).

Repte Territori Connectat: Una Catalunya equilibrada a nivell de comunicacions

- Fomentar la instal·lació de punts de recàrrega de vehicle elèctric, d'on en poden sortir iniciatives per fomentar el turisme local (aturada per carregar el vehicle de forma gratuïta mentre es dina en un restaurant local o es visita una atracció turística)
- Millorar l'abast de la digitalització dels territoris rurals i de la seva població.

Repte Sistema Agroalimentari: Avançar cap a la Sobirania Alimentària

- Assessorament, formació i transferència tecnològica a la pagesia per a la introducció de pràctiques per a l'adaptació al canvi climàtic.
- Impulsar programes d'accés a la terra per a la nova pagesia.

Repte Sistema Forestal: Impulsar una gestió i aprofitament forestal sostenibles

- Fomentar la pastura i la silvopastura, així com facilitar la incorporació de pastors/es i pagesos/es per reduir el risc d'incendi forestal.
- Promoure la gestió forestal sostenible per a millorar la capacitat d'embornal de carboni de les masses forestals (formació a treballadors forestals i implicació dels propietaris forestals).

Repte Innovació, Dinamització Econòmica i Social: garantir serveis econòmics essencials, nous filons d'ocupació, generar oportunitats i innovació en l'economia rural

- Fomentar la diversificació econòmica de les petites i mitjanes empreses del territori a partir de programes de transferència tecnològica i d'innovació.
- Fomentar els espais de "coworking" per a l'atracció de talent i nova població.
- Accions de capacitació per a la millora de l'ocupabilitat i visualització de les dones al món rural.
- Programes de recuperació del patrimoni natural i cultural local per a la dinamització turística sostenible i la creació d'empreses turístiques.